

De illuminatione cordis

Procedum cōfricata fuerit manibꝫ assidue meditationis calefcit / r̄ scintillat / r̄ deuotō nis igne flāmata r̄ fulget. **Q**uia sup me / taphora placet inferere p̄sideratiōes. xij. q̄ sequūt. **S**cintilla ē modica p̄ ab igne vel ignita re decisa volitans r̄ emicans. **S**cintilla se h̄z ad fauillā vt res vituens ad corpus extinctū. r̄ sicut ad materiā forma. **S**icut ignis trāsumit ad significādūz deū. sic oīs creatura scintilla quedā dei sim bolice dici p̄t. **S**icut ignis trāsumpti / ue dicif lex ignita dei. sic oīs p̄ricula legis dei q̄ licet r̄ ardet scintilla congrue noīat. **P**urissimū qd̄ in oī creatura p̄sertim co gnoscibis vel cognoscitiua repit̄ scintilla dici p̄t. **U**n̄ supior ps̄ aīe rōalis sinderisf̄ appellat̄. **R**ei cuiuslibet sua scintilla ma gnas i suo genere vires h̄z. **S**icut ex igne scintilla decisa / magnā siluā incēdit. r̄ scin tillāres sp̄s aniales magnos intēriūs et exteri⁹ effectus oīdunt / maximē p̄ oculos. **D**uz scintilla rōnis vel intellectus ex tincta ē cū igne suo cognitiuo / p̄sequens ē vt nihil scintillare videat̄. **I**uxta q̄li / tatē scintille cognitiōis lucētis r̄ ardentis / scintillationes rez cognoscibiliū r̄ amabi / liū suscipiunt. vident r̄ amant. **S**cintil lationes cognitiōis r̄ amoris lucētis sc̄z r̄ ardētis frustra sūt h̄nibus extinctas pe nitus scintillas app̄hensiuas r̄ affectiuas. iuxta illud. **F**rustra sūt verba surdo. sic de coloribꝫ ceco. sic de amoribꝫ non amatiuo. **S**cintillationes que videri vel sentiri i sua puritate non possunt / ab oculis r̄ tactu debilibꝫ debent sub quodā moderamie cuiusdam interpositionis per obumbratō nem vel distantiā presentari vel sensui ostē di. **S**cintillationes verboꝝ dei q̄rum / cūqꝫ lucētes vel ardentes mox extingui tur dum ad congelatas r̄ extinctas mentes p̄ueherint / nisi sp̄s sanctus afflet r̄ fluent aque. **S**cintillationes amoris ex se vi uaces non proferit nec recipit frigidum de se pectus. sed dominus est qui dat voci sue vocem virtutis. alioquin torum fauilla est r̄ cinis ext̄ nctus. **S**ecus vbi p̄ciose mar / garite candoz per inflammationē rutilat charitate. **E**ius lampades sūt lāpades ignis r̄ flāmarum / quā aque multe non po terunt extinguere / nec ex consequenti mar / garite nostre succense claritatē penitus of / fuscabunt. instar lapidis cuiusdaz q̄ semel accensus nequit extingui. **S**enserat aliqd̄

tale qui dicebat. **Q**uia inflammatum est cor meum r̄ renes mei cōmutati sūt. **S**e quitur. **D**efecit caro mea r̄ cor meum. deus cordis mei r̄ pars mea. deus in eternum. **D** certe pars optima o vna illa quam peti it r̄ quesuit a domino rex p̄pheta. **P**or ro hoc vnum est necessarium. hac vna pre ciosa margarita quam nobilis virguncu / la pastoralis inter nutricis oues inuenit. quam proprio sangūie tincta r̄ cōparauit nomine margarita. cui⁹ hōdie celebritas agitur in edicula seu capella / qua tanq̄ lo / co celle r̄ solitudinis vtiur exiguitas mea sicut niēticoꝝa r̄ cecutiens in domicilio. vel sicut passer solitarius in tecto. **P**ro cuius virginis rememoratōe notare fuit anim⁹ pauculas cursim considerationes / nō ape riendas omnibus / r̄ h̄ sub metaphora mar garite / tibi pater r̄ frater qui margaritum i deo christianissimi regis francie v̄puta cō fessor eius rutilas preciosum. **B**ene vale. **S**criptum lugduni die r̄ loco predictis. **D**.ccc. xxxiij. **F**uit.

Tractatus eiusdem

De oculo
Quasi sūt discipuli viso dño / q̄b̄ aī di / gerat. **B**eati oculi qui vident q̄ vos vident. **E**t nos de oculo multiplici quovi derunt euz differamus aliq̄s p̄positōes seu p̄siderationes sub nūero q̄dragenario sue ascensionis tempi consecrato / quas poterit prolixius elucidare cōmentuz. **E**t p̄mo de oculo in seipso. **P**ostmodū de ipsius obie iecto tandem de actu suo.

Oculus generaliter acceptus. est vis p̄ ceptiua rei p̄ suā vel alteri⁹ illūiationē. qz sic oē qd̄ manifestat lumē ē f̄m̄ aplūm sic omne qd̄ manifestatōez p̄cepit oculus dici pōt / qd̄ generaliter fit tribꝫ modis / intel / ctualiter sc̄z r̄ rōnaliter / r̄ sensualiter. **O**culus intellectualis est vis perceptiua r̄ abstractiua rerum r̄ motu r̄ materia / hoc ē ab hic r̄ nunc / r̄ a motu r̄ p̄tinuo. sine com plexiōe vel discursu. **Q**ui triplex est diuin⁹ angelicus / r̄ humanus. **D**iuinus est ille q̄ respexit deus humilitatem aīcille sue. **D**e quo sapiens oculi domini lucidiores sup solem.

Oculus sensualis est vis perceptiua res rum / per propriam vel alienam speciem cū motu / r̄ continuo. hoc est cum hic r̄ nunc / vel non sine illis. **E**t hic triplex est / exteri⁹

pprius extensus ad quinque sensus. Interior comunis vel imaginatiuus in interiori parte cerebri, superior fantastico vel estimatiuus vel cogitatuus quod rationalis vel rationalis uis in homine dici potest in media cellula et memoratiuus in postrema.

Oculus carnis exterior, proprie dicitur perficitur ex rebus que sunt lux et lumen color et species eius, necnon reuersio anime cognitiue super species lucis et coloris et ita proportionabiliter de quatuor alijs sensibus diceretur.

Oculus carnis exterior dicitur intuitiue vel obiecrabiliter videre seu percipere aliquam dum res illa mouet in obiecrali presentia per propriam speciem et immediatam etiam dum perijt res obiecrata nec fallit hic oculus sed superior si iudicat rem presentem dum sola species eius adest. Oculus carnis interior est uis perceptiua rerum per propriam speciem sed mediatam, id est a sensibus exterioribus immediatere deriuatam aut dum accipit rerum similitudines tanquam ueras res quarum sunt species et fallitur mille modis tam somnians quam vigilans dum furit et reuerberat.

Oculus carnis superior est uis perceptiua reum per compositionem et diuisionem specierum et intentionum ab eis deriuatam a sensibus proprijs et cõibus per abstractionem insuper et discursum. Oculus diuinus est uis perceptiua omnium sine specie extranea sine compositione vel diuisione sine quocumque discursu sine quacumque distinctione reali uel extrinseci diuinis relationibus exceptis et ita distinctiones idearum fundantur supra rebus ad se extra obiecraliter acceptis per operationem intellectus.

Oculus angelicus est uis perceptiua sine acui distinctio a substantia sua per species rerum uel innatas uel acquisitas tanquam sine discursu quam cum discursu tanquam incompleta quam completa. Necnon uniuersaliter et distincte et hoc per species tanquam inditas a deo quam a rebus ut uidetur acceptas sed aliter quam per sensum. Alioquin difficile est saluare punitiones demonum et seperatarum animarum cognitiones insuper singulares angelorum necnon locutiones inter se et nobiscum.

Oculus intellectualis humanus est uis perceptiua rerum per modum intelligibilis oculi angelici sed vigore longe dissimiliter per statum uie aut seperationis eius a corpore siue causentur species ab influxu diuino siue recipiantur a rebus per intellectum ir

radiantes sic passus put hic intellectus noster irradiat super fantasmata et oculos carni su per colores.

Oculus intellectualis humanus extrinsecus fuit secundum bugonem sicut oculus carnis infectus et oculus rationis contenebratus adam peccante dum comparatus est iumentis insipientibus et similibus factus est illis. Nec reparari potest perfecte oculus iste tripliciter siue uerbo incarnato quod est lux uera illuminans omnem hominem uenientem in hunc mundum et siue purificans corda nostra.

Oculus amoris tot modis dicitur quoad potentiam affectiuam uel appetitiuam seu uoluntiuam quot modis dicitur oculus apprehensiuus uel animalis uel intellectiuus. Et ita sunt oculi duo sponse et sponsis in canonicis cognitionis sue et amoris quibus penetrat afficit et vulnerat ad amorem.

Obiectum cuiuslibet oculi est ens in sua generalitate uel analogia susceptum siue uisio sit naturalis et apprehensiuam siue sit affectiua et appetitiua.

Obiectum oculi diuini est eius essentia in sui puritate recepta siue uisio sit essentialis siue personalis et cetera. Obiectum oculi angelici attingibile per naturam est ens creatum et per gratiam lumen est cum hoc ens increatum.

Obiectum oculi humani intellectus dum separatus est a corpore per portionatur sibi tanquam oculo angelico sed longe inferiori modo et non nisi per dispensationem uel gratiam uel gloriam. Et ita non frustra collocata est anima rationalis in corpore sed ut inueniret seipsam et perfectius deum cognoscere posset et amare et cetera.

Obiectum oculi intellectualis dum est in corpore non est de lege communi nisi fantasma in corpore aut saltem fantasmate et per fantasma.

Obiectum oculi intellectus humani dum est in corpore frequenter habet fieri per gratiam sine concursu fantasmatis ut in raptu uel reuelatione uel supermentali affectu aut forte naturaliter sed in transitu solo instar fulguris coruscantis.

Obiectum oculi carnis exterioris est sensibile proprium cuiuslibet sensus exterioris quod uis generaliter capiendo lux quedam sit obiectum oculi exterioris unde uisio dicitur de qualibet sensatione ut uide quod liter hoc sonat aut redolet omnis enim manifestatio lux quedam est et eius perceptio

De oculo

visio dici potest.

Obiectum carnalis oculi exterioris potest percipi quādoq; se absente per species in sensu retentam / et sine sua specie naturali ter non sentitur. Nec proprie dicendum est obiectum intuitiue sentiri se absente quāuis ita reputetur.

Obiectum carnalis oculi interioris qui communis dicitur / est sensatio cuiuslibet sensus exterioris cuius sensibilibus cōmuni bus / qui sunt numerus / q̄ritas / figura / motus / et quies. Obiectum carnalis oculi superioris quod cogitatio vel estimatio dicitur / vel ratiōnatio in hominibus / est factasma vel imago / vel forma vel species ab imaginatione cōiuncta sensui cōmuni recepta / vel inspecta / aut a memoria que posterior est reseruatā.

Obiectum carnalis oculi superioris / nō ē simplicit̄ abvna reflexibilis specie susceptū sed p̄ varias combinationes / et deductōes et abstractiones et diuisiones / et resolutiones constitutum.

Obiectum tam mentalis quā carnalis oculi / sic se videtur habere / quod oculus perfectior et sanior / ipsum percipere potest nobiliori modo quā imperfectior / qui modus p̄fectionis iuxta predicta diuersus est et multiplex. Ac perinde potest cognoscere intellectus eminenter omnia que sensus videndo / audiendo / olfaciendo / gustando / contrectando / suomodo / qui nobilior est purior / pulchrior / atq; suauior / quā in sensu / sicut sensus communis non cognoscit que proprius omnis etc.

Visio dei mentalis habetur triplex / quia quedam est facialis et intuitiua / quedam specularis et abstractiua / quedam nubilans et enigmatica. Conformer ad triplicem cognitionem meridianam / matutinam / et vespertinam. Prima vt sol. Secunda vt luna. Tertia vt auroa. Adde q̄rta quā possumus anagogicam seu mysticam nominare que consistit in amoris vitali perceptione. **V**isio dei facialis et intuitiua nō habetur a creatura angelica vel humana per naturam et per gratuitam illuminationem. Si vero sit aliqua que mediat inter intuitiuam et abstractiuam noticiam que scilicet presente obiecto sit intuitiua / et absente sit abstractiua / non est a probabilitate alienum.

Visio dei facialis / posita est per doctor res tripliciter fieri. Uno modo quod deus esset ipsa formalis visio creature. Alio modo quod esset obiectum sine alia media specie. sed nō visio. Tertio modo quod esset obiectum immediatum / et tamen mediante specie videretur cum lumine glorie potentiam eleuāte etc.

Visio dei facialis haberi potest vel ad tempus vel ad perpetuum / et inter positiones de modo visionis huius secunda prius enumerata probabilitatem magis habet.

Visio dei specularis et sincera / que dicitur abstractiua non intuitiua / vt immediata. habita est ab angelis et hominibus pro statu nature p̄mitte in institute aū collatione glorie / licet diuersimode in vtrisque.

Visio dei specularis et sincera / concessa est hominibus mundis corde per lumen gratie specialis / dum cognoscitur deus sine motu et continuo. id est absolute sine hic et nunc / et aliquo fantasmate / sed in conceptu proprio dei et absoluto.

Visio dei specularis et sincera / non acquiritur ab hominibus modo naturali / nisi p̄ vijs creaturarij visionibus multis / cū abstractionibus resolutionibus multipliciter factis / cū studio vebemēti / immo talē posse haberi naturaliter pro statu presenti negat sicut ne lux pura videri potest nisi in corpore terminato.

Visio dei specularis et sincera / longefacilius acquiritur p̄ fidem / spem / et caritatem cum vita conformi / purificante mentis oculis / quā per solas phisicas disciplinas / ac queritur et post raptum / qualis esse potuit visio pauli reflexa super actum / quo intuitiue vidit deum. Et a pulcherrima mulierū etiam dum hic videret non videtur priuilegium hoc abnegandum quā a nullo illustrium Damascenus dicit vinci.

Visio dei specularis et sincera / non habetur cum certitudine sine resolutione ad exemplar primum / quod est est deus / immo nec aliqua veritas aliter cognoscitur infallibiliter et cōstanter / fm intentionē Augustini multis locis.

Visio dei specularis et sincera / non habetur hic in via permanēter et fixe / quia vix hora dimidia fit in celo mētis silentiū. dū incursum tot fantasmatum turbatur cordis labbatum. et confusa sunt hic omnia. spes metus. meror gaudium.

Contra p̄uillam...

...visio dei facialis...
...visio dei specularis...
...visio dei mentalis...

Visio dei facialis...
...visio dei specularis...
...visio dei mentalis...

Visio di nubilari z enigmatica / comi
tat quilibet alia cuiuscumq; reuisione. sicut
coloz yisioni. comes e visio lucis seu lumi
nis. ita nihil videre possum / nisi per irra
diatione diuini luminis directe vel obliq
absolute vel ofuse / se monstrantis.

Visio di nubilari z enigmatica / habet
certissime z securissime p fide mediatoris di
z hoim poti⁹ q⁹ p pbificale studiū / habetur
etiā p viā abnegationis mō q̄ tradit a Dio
nyfio. quē ob hoc vocat tenebras atq; cali
ginē. q⁹ fit p priuationē sicut tenebra pua
tionē lucis dicit. **V**isio dei q̄ noiri pōt
anagogica p amoris oculū / facili⁹ obtinet
in via q̄ visio specularis sincera. quā nec
opret pcessisse nec comitē eē i mystica visio
ne / sic nec intuitiua yisionē / sicut canis ce
cus odorat predam suā. **V**isio dei ana
gogica / hētur p theologia mysticā / docentē
ignotis ignote p iūgi sub diuina caligine /
q̄uis sine corpe a fatalitate / dū amor irrat
vbi cognitio foris stat / sufficit oculo amo
ris q⁹ oculus cognitōnis mōstrauerit ei di
lectū suū etiā sub enigmate fidei seu ofuse /
q̄ posuit tenebras latibulū suū / qd̄ subin
trās amor dicit. Et nō illuminatio mea in
delicijs meis. **V**isio dei qualiscumq;
non sufficit viatoribus ad glorie consecu
tionē. s; necessaria magis est diuinorū im
pletio mandatorū / qui enim dicit se nosse
deū z mandata eius non custodit menda
est / q̄ aut sic fecerit z docuerit hoīes / hic ma
gnus vocabit in regno celoz / vbi visio / et
tota merces / z gaudium plenum.

¶ Finit.

Tractatus eiusdez

de remedijs contra pusillanimitatem / scrupulositatem. deceptorias inimici cōsolatō
nes. z subtiles eius tentationes qui nō nul
lis violet gallice ab ipō primū conscriptus
z ab alio in latinū translatus

Qui pusillanimis est z pauis
dus / cauere sibi d; a nimio
timore. Si eniz cor suū z na
turalia seq̄tur / ad desperatio
nem vel nimiam mentis deie
ctionem pueniet. Timor est vtilis durior
dissolutis a cremis. quia timor terret et
custodit. Timoratis vero atq; pauidis / si
accedat timor / ad peccatum eos adducet.
Unde cōuertere se debēt magis ad conso
latoria z dulcia q̄ ad contraria. Contrari

is enim: contraria curantur / frigida calidis
temperantur / z calida frigidis. Stult⁹ ve
ro esset qui calorem calori z frigus frigori
adiceret. Ortus irrigatur siccitatis tempo
re / sed satis complutus non amplius irri
gatur. Qui vero scit excolere ortū suū. ipe
ritus est si nesciat excolere animā suā. Ani
ma enim plus q̄ ortus immo plus etiā q̄
corpus. Unde p regula generali habendū
est. vt in quacumq; tentatione de qua im
pugnamur semper contraria obijciamus.

Sic eni conquesti sūt demones de quodā
monacho q⁹ ipsoz ofuderet / quia cū ipsi
eum vellēt extollere / ipe se depmebat. z cuz
eū in desperationē niterent ipellere. ipe ad
spez se erigebat. **A**liq⁹ p cordis pusillani
mitatē putāt se despere cū n̄ desprāt. sētiūt
enim mor⁹ desperationis p pusillanimitatē
cordis. z hūc sensum putāt ofensum. Sed
q̄stuncūq; sentiāt / etiā si quasi operiantur
hac tentatione. q̄dū ratio contradicit nec
consentit. hi tales charitatē nō amittūt.

Ignis qui in die ardet / in nocte operiri so
let cineribus a quibus ita extinguitur / vt
tamen mane alterius diei scintilla aliqua
inueniatur. que scintilla dum queritur / li
cet lateat / nihilominus tamen ibidem in
uenitur z de eadem modica scintilla tā ve
hemens ignis reparatur sicut prius. Ita
de scintilla caritatis / que q̄stuncūq; operia
tur tentationibus / si intentio hec maneat
in ipsa vt adhereat deo / z nullatenus con
sentire velit alicui mortali peccato / viuus
remanet secure ipse ignis caritatis / q̄ po
stea tam magn⁹ erit vt pus.

Exempluz
aliud non dissonum a proposito de pug
le in duello / qui q̄stuncūq; deiciatur et
percutiatur / non reputatur victus nisi cō
sentiāt dicendo. Reddo me victum. Sic
nec spiritus hominis vincitur a diabolo /
nisi consensus voluntatis adueniat. **A**la
mandumq; est in huiusmodi tentationib;
conflicti. Domine deus meus fac mihi
scdm iudicium z affectum rationis / z non
scdm illud quod in sensualitate versatur.
Similiter dico de omni tentatione. Non
enim iudicatur homo scdm sensum vel sen
timentum carnis / sed scdm sensum ratio
nis z voluntatem anime.

Duplex enim voluntas est in homine
siue duplex lex sicut dicit apostolus. lex car
nis scilicet z lex spiritus. Unde z idēz apo
stolus dicit se cōcupiscere scdm legē carnis